

Bruxelles, 14.2.2017
SWD(2017) 25 final/2

**DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI
ROMÂNIA: Raport tehnic care însoțește documentul
RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
privind progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de Cooperare și de Verificare**

Obiectivele de referință care trebuie atinse de România în temeiul Deciziei Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției

(...)

Obiectivul de referință nr. 2: Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, al incompatibilităților și al conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive.

(...)

1. INTRODUCERE

(...)

2. PROCESUL JUDICIAR

(...)

2.1. Trecerea în revistă a evoluțiilor din cadrul MCV

(...)

2.2. Independența justiției: evoluții recente

(...)

2.3. Noile coduri

(...)

2.4. Consecvența jurisprudenței și previzibilitatea actului de justiție

(...)

2.5. Reformele structurale

(...)

Echilibrarea volumului de muncă

(...)

Problemele legate de executarea hotărârilor judecătorești de către administrația publică sau instituțiile statului au fost semnalate în mod repetat în rapoartele și recomandările MCV, deși nu sunt disponibile statistici privind aplicarea efectivă. Rapoartele⁹² au menționat diferite probleme:

- Reticența Parlamentului sau a altor autorități publice de a pune în aplicare sancțiunile care decurg din hotărârile definitive și irevocabile în cazurile ANI.

(...)

3. CADRUL DE INTEGRITATE ȘI AGENȚIA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

Obiectivul de referință nr. 2: Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive.

În prezent, România are un cadru cuprinzător privind integritatea funcționarilor publici, precum și o instituție independentă care contribuie la aplicarea acestor norme și aplică sancțiuni (care pot fi atacate în instanță). Cadrul de integritate definește atât situațiile de incompatibilitate privind ocuparea de funcții oficiale, cât și situațiile de conflicte de interese de natură administrativă. Un aspect important al acestei activități este acela de a se lua măsuri în primul rând pentru a se evita conflictele de interese, contribuind astfel la prevenirea corupției.

De la ultimul raport MCV, Agenția Națională de Integritate (ANI) a continuat să trateze un număr mare de cazuri. Agenția a inițiat un număr semnificativ de cazuri noi, care, la fel ca în anii precedenți, au reflectat în continuare preocupări în materie de integritate, în special cu privire la politicienii locali⁹⁹. Cadrul juridic privind incompatibilitățile și punerea în aplicare a rapoartelor ANI, chiar și a celor confirmate de hotărâri judecătorești, au continuat să fie puse sub semnul întrebării. În perioada premergătoare alegerilor locale și generale din 2016, ANI a întreprins activități de prevenire mai ferme în vederea promovării respectului față de cerințele de integritate în ceea ce privește toți candidații.

În raportul MCV din 2016, recomandările privind integritatea au vizat continuarea eforturilor în ceea ce privește asigurarea consecvenței jurisprudenței hotărârilor în materie de integritate și asigurarea faptului că hotărârile judecătorești de suspendare din funcție a parlamentarilor sunt aplicate în mod automat de Parlament; punerea în aplicare a verificării ex ante a conflictelor de interese în cadrul procedurilor de achiziții publice prin intermediul programului „Prevent”, întreprinderea de măsuri pentru a se asigura respectarea normelor în materie de integritate în contextul organizării alegerilor și, într-un sens mai general, punerea accentului asupra măsurilor de prevenire a situațiilor de incompatibilitate și de conflict de interese și îmbunătățirea acceptării de către public și punerea efectivă în aplicare a normelor în materie de incompatibilitate.

3.1. Trecerea în revistă a evoluțiilor din cadrul MCV

Legea de înființare a Agenției Naționale de Integritate (ANI) a fost adoptată în 2007 și consolidată printr-o Ordonanță de urgență a Guvernului din același an. ANI a fost înființată ca o autoritate administrativă independentă competentă pentru verificarea averilor, a incompatibilităților și conflictelor de interese ale funcționarilor publici și aleși. Cu toate acestea, în primăvara anului 2010, elemente centrale ale cadrului juridic al ANI au fost declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională și, în absența unui cadru juridic, ANI și-a încetat activitatea timp de mai multe luni. A fost adoptată o nouă legislație și, în septembrie 2010, a intrat în vigoare Legea nr. 176/2010. Activitățile ANI se întemeiază în prezent pe legea nr. 176/2010¹⁰⁰. Tot în 2010 au fost înființate comisiile de cercetare a averilor pentru a servi drept filtru în etapa de urmărire penală în cazurile de averi nejustificate care depășesc 10 000 EUR.

Adoptarea, în 2010, a Legii nr. 176/2010 privind înființarea ANI a fost însoțită de dezbateri dificile în Parlament, care au vizat alte aspecte decât cele cuprinse în modificările necesare pentru respectarea deciziei Curții Constituționale. Acest lucru a fost simptomatic pentru punerea sub semnul întrebării a legitimității ANI într-un sens mai general, prin propuneri periodice în Parlament de a se redeschide legea ANI. Aceste provocări au devenit mai puțin frecvente după 2013. Cu toate acestea, cadrul juridic în materie de integritate, setul de legi care definesc situațiile de conflicte de interese și incompatibilitățile pentru funcționarii publici sau pentru funcționarii aleși sau numiți au continuat să fie contestate, ceea ce a condus la unele modificări constând în eliminarea unor activități din sfera de cuprindere a incompatibilităților sau a conflictelor de interese.¹⁰¹

În 2014, Curtea Constituțională a fost solicitată să se pronunțe cu privire la problema dacă interdicția generală de participare la alegeri, pentru un interval de trei ani în temeiul legii ANI - care se aplică persoanelor față de care s-a constatat existența conflictului de interese ori starea de incompatibilitate

ori averi nedeclarate - se aplică tuturor funcțiilor alese și nu doar funcția avută la momentul la care a avut loc încălcarea. Curtea Constituțională a confirmat această poziție. Cu toate acestea, problema a fost ridicată din nou în Parlament, deși modificările care vizau limitarea interdicției de participare la alegerile generale pentru aceeași funcție nu au fost adoptate¹⁰².

Consiliul Național de Integritate (CNI) asigură controlul politic asupra ANI, garantând independența și monitorizând activitatea acesteia. Membrii CNI sunt numiți de Senat din partea partidelor politice, reprezentanți ai administrației locale și ai societății civile, reprezentând principalele instituții și sectoare vizate de activitățile ANI. Până la sfârșitul anului 2011, relația dintre CNI și ANI a fost una dificilă, iar Comisia și-a exprimat îndoieli cu privire la faptul că CNI își exercita efectiv rolul¹⁰³. Cu toate acestea, în ultimii ani, rapoartele MCV au remarcat rolul activ al CNI în susținerea capacității ANI de a-și îndeplini atribuțiile în mod eficace. Aceasta a inclus susținerea menținerii cadrului juridic al ANI și solicitarea unor resurse suficiente pentru ANI, inclusiv în Parlament, precum și luarea de poziție în mod public atunci când instituțiile publice nu au aplicat sancțiunile impuse în temeiul legii (în special, atunci când rapoartele ANI au fost confirmate în instanță) și atunci când conducerea ANI a făcut obiectul unor atacuri politice și din partea mass-mediei¹⁰⁴. De asemenea, CNI a organizat cu succes concursurile pentru numirile în conducerea ANI¹⁰⁵.

Obținerea de rezultate de către ANI în ceea ce privește investigarea cazurilor de averi nejustificate, incompatibilități și conflicte de interese de natură administrativă a demarat lent și a fost întreruptă de vidul legislativ din 2010. Cu toate acestea, amplexarea activității sale a crescut în mod progresiv, ca urmare a mai multor acțiuni care au utilizat evaluări ale riscurilor specifice și a prioritizării cazurilor celor mai grave¹⁰⁶. Între 2010 și 2016, ANI a finalizat 12 297 de dosare, dintre care în 2 167 de dosare s-au făcut constatări specifice. Acest bilanț a crescut în mod semnificativ începând cu 2013¹⁰⁷ și a rămas stabil, în pofida perturbării cauzate la nivelul conducerii de demisia președintelui ANI ca urmare a inițierii anchetei penale cu privire la activitatea care a precedat mandatul președintelui în cadrul agenției¹⁰⁸. În aceeași perioadă, cooperarea cu autoritățile judiciare și administrative s-a îmbunătățit în mod semnificativ, astfel că marea majoritate a sesizărilor ANI sunt acum sesizări externe¹⁰⁹. În fiecare an, rapoartele ANI vizează funcționari și politicieni de la toate nivelurile și din toate partidele politice¹¹⁰. Marea majoritate a rapoartelor ANI sunt contestate în instanță, însă rata de confirmare a rapoartelor ANI de către instanță depășește în mod constant 80 %. ANI își face cunoscută activitatea prin publicarea pe pagina sa de internet a unor comunicate de presă prin care informează publicul cu privire la constatările sale și la deciziile definitive și irevocabile.

O provocare majoră în cazurile de integritate este faptul că situațiile de conflicte de interese de natură administrativă sau incompatibilitățile sunt definite în multe legi diferite, astfel încât întregul cadru juridic

este complex și poate fi ambiguu. Sunt multe exemple în care acest lucru a condus la decizii în primă instanță care au fost anulate de instanța de recurs. În 2012, raportul MCV recomanda deja că Guvernul și ANI ar trebui să colaboreze pentru a elabora și a propune acte legislative de îmbunătățire a cadrului de integritate. Această cale nu a fost, totuși, urmată, și, în diferite momente, atât Ministerul Justiției, cât și ANI au invocat drept motiv de îngrijorare faptul că dezbaterile parlamentare asupra unui proiect de lege consolidat ar putea să conducă la diluarea cadrului de integritate (preferând să se bazeze pe jurisprudență în vederea unificării interpretărilor divergente). Această preocupare a fost sporită de o serie de modificări în acest sens care au trecut cel puțin de o Cameră a Parlamentului, uneori fără dezbateri sau consultare publică. Atât ANI, cât și ministrul justiției s-au opus unei serii de astfel de modificări, altele au fost contestate de către Președintele României și trimise la Curtea Constituțională¹¹¹. Au fost introduse totuși modificările legislative care nu au fost convenite cu ANI și cu Guvernul (a se vedea nota de subsol 101).

Încă de la înființarea ANI, rapoartele MCV au evidențiat rezistența față de punerea în aplicare a rapoartelor ANI, chiar și atunci când au fost confirmate printr-o hotărâre judecătorească, precum și reticența instituțiilor și autorităților responsabile de a aplica sancțiunile prevăzute de lege (care constau, în general, fie în demiterea din funcția publică, fie în amenzi administrative). În 2012, în raportul MCV se observa „Timp de mai mulți ani, rapoartele Comisiei au semnalat în mod constant urmărirea necorespunzătoare a cazurilor ANI de alte autorități administrative și judiciare și au formulat o serie de recomandări în acest sens”.¹¹² Încă din 2014, ANI a monitorizat mai îndeaproape aplicarea rapoartelor sale și a aplicat sancțiuni administrative atunci când autoritățile nu au acționat^{113, 114}. Rapoartele MCV succesive au pus în lumină faptul că punerea în aplicare a rapoartelor ANI privind membrii parlamentului, chiar și atunci când sunt confirmate prin hotărâre judecătorească, a fost pusă sub semnul întrebării¹¹⁵. O decizie a Curții Constituționale cu privire la acest aspect și noul Statut al deputaților și al senatorilor, adoptat în 2013, care a clarificat procedura de urmat de către fiecare Cameră în caz de incompatibilitate sau de conflict de interese, nu au reușit să pună capăt cazurilor în care legislația nu a fost pusă în aplicare sau să accelereze aplicarea de sancțiuni^{116, 117}.

Normele în materie de integritate au un rol de prevenție, vizând, în primul rând, evitarea conflictelor de interese și reducerea riscului de corupție. Începând din 2014, ANI a întreprins activități în materie de prevenție în scopul de a clarifica formalitățile privind completarea și transmiterea declarațiilor de avere și de interese, precum și de a explica regimul juridic privind incompatibilitățile și conflictele de interese. Activitatea ANI în materie de prevenție s-a dezvoltat în continuare și a sporit în contextul pregătirii alegerilor locale și generale din 2016. În plus, ANI a creat PREVENT, un sistem de detectare ex ante a conflictelor de interese potențiale în achizițiile publice pentru a împiedica atribuirea contractelor în cazul

în care se detectează eventuale conflicte de interese și nu sunt puse în aplicare măsuri corective . Acestea vor completa verificările ex-ante ale Agenției pentru Achiziții Publice (ANAP). Legea privind instituirea sistemului PREVENT a fost adoptată de Parlament în octombrie 2016.

Rezultatele pozitive obținute de ANI sunt atestate și de faptul că aceasta a făcut obiectul unei atenții crescute din partea altor țări interesate să-și dezvolte propriul cadru de integritate¹¹⁸.

3.2 Agenția Națională de Integritate în 2016

Capacitatea instituțională

Capacitatea instituțională a Agenției Naționale de Integritate (ANI) este consolidată în continuare. La sfârșitul anului 2016, ANI avea 111 angajați, comparativ cu 104 în 2015. Sunt 48 de inspectori în materie de integritate, cu un volum mediu de lucru de 81 de dosare. Funcția de vicepreședinte este în continuare vacantă, întrucât procedura a fost amânată din cauza logisticii interne a Consiliului Național de Integritate, însă în prezent a fost lansat un concurs, care este prevăzut să se finalizeze în februarie 2017.

ANI a raportat în continuare faptul că există o bună cooperare cu instituțiile care gestionează direct dosarele sale: Comisiile de cercetare a averilor, Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ), precum și Procuratura Generală. De asemenea, ANI a colaborat strâns cu Ministerul Justiției la elaborarea Strategiei naționale anticorupție. De asemenea, ANI a raportat că s-a exercitat mai puțină presiune externă asupra agenției și a personalului său.

Bilanț – conflicte de interese, averi nejustificate, incompatibilitate

În 2016, bilanțul înregistrat de ANI a fost stabil în comparație cu anii anteriori. ANI a finalizat 1 635 de dosare și a constatat 263 de cazuri de incompatibilitate, 123 de cazuri de conflicte de interese de natură administrativă, 51 de cazuri de conflicte de interese de natură penală și 25 de cazuri de discrepante semnificative între venituri și averi. Cazurile vizează 94 de primari, 137 de consilieri locali, 89 de viceprimari și 5 parlamentari. ANI a sesizat organele de urmărire penală în 19 cazuri în care exista o suspiciune suficientă privind săvârșirea unei infracțiuni. Agenția și-a continuat politica de comunicare constând în publicarea tuturor hotărârilor definitive și irevocabile¹¹⁹.

Un procent ridicat din deciziile ANI sunt contestate în instanță, dar rata de confirmare în instanță a deciziilor ANI rămâne de peste 80 %. În 2016, au rămas definitive și irevocabile hotărârile pronunțate în 216 cauze¹²⁰. Rapoartele succesive privind MCV au subliniat problema pe care o reprezintă durata

procedurilor judiciare în cazurile ANI, întrucât sancțiunile pot fi aplicate numai în cazul în care hotărârea este definitivă și irevocabilă. Întârzierile mari (uneori de peste doi ani) riscă să afecteze obiectivul în materie de prevenție al legilor în materie de integritate¹²¹. Această situație a fost pusă pe seama volumului mare de lucru al secțiilor de contencios administrativ, în special din ICCJ¹²². Eforturile Secției de contencios administrativ din ICCJ de a accelera cazurile ANI par să fi dat rezultate, întrucât în 2016 s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de hotărâri definitive în cazuri de incompatibilitate și de conflict de interese.

ANI raportează o ameliorare globală în ceea ce privește punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești definitive referitoare la averi nejustificate sau la conflicte de interese și incompatibilități și pune acest lucru pe seama politicii sale de a monitoriza îndeaproape toate cauzele definitive, notificând autoritatea disciplinară relevantă și impunând amenzi în cazul în care autoritatea nu aplică sancțiunile stabilite de lege. Până în 2015, în cazurile de incompatibilitate 82 % din persoanele aflate în situație de incompatibilitate și-au încheiat mandatul ori au demisionat/au fost demise din funcție. Până la sfârșitul anului 2016, această cifră a crescut la 86 % din persoanele aflate în situație de incompatibilitate și, în același timp, numărul hotărârilor definitive a crescut în mod semnificativ. Astfel, rezultă că sancțiunea a fost aplicată pentru aproape toate noile hotărâri definitive din 2016, ceea ce reprezintă o îmbunătățire importantă în raport cu anii precedenți¹²³.

Chiar dacă raportul MCV din 2012 a prezentat concluzii mixte privind Comisia de cercetare a averilor (CCA), raportul MCV din 2014 a constatat o normalizare a procedurilor dintre ANI și CCA. Până la sfârșitul anului 2016, ANI a raportat faptul că, în total, în toate cazurile de averi nejustificate, au fost identificate peste 26 de milioane EUR, fiind virată deja la bugetul de stat suma de 3 milioane EUR, și alte 430 000 EUR urmează să fie confiscate în legătură cu 16 acțiuni în instanță câștigate până în prezent. Numărul de cauze care se află în continuare pe agenda CCA este, totuși, ridicat, iar procedura globală este lentă, mai mult de jumătate din cauzele notificate de ANI în 2010 fiind încă pendinte. Judecătorii din CCA ar dori să modernizeze legislația și să o facă mai eficientă, de exemplu prin crearea mai multor comitete care să analizeze dosarele (care să îndeplinească și alte sarcini).

În ceea ce privește conflictele de interese în materie penală, în 2016, ANI a sesizat Parchetul General cu 51 de cazuri, care atribuie în continuare aceste cauze procurorilor experimentați din instanțele de apel¹²⁴. În 2016, organele de urmărire penală au soluționat mai multe dosare decât în anii precedenți: 378 de cauze de conflicte de interese. 48 de cauze au fost trimise în instanță¹²⁵, din care 13 au fost notificate de către ANI. Un raport pentru o perioadă de zece ani furnizat de Parchetul General arată că, din 2013, există un bilanț stabil în ceea ce privește trimerile în judecată, spre deosebire de doar câteva cazuri trimise în instanță de Ministerul Public în perioada 2007-2012. De asemenea, după 2012,

numărul dosarelor soluționate de către Ministerul Public a crescut, concomitent cu numărul de sesizări, astfel încât în prezent există un număr mare de cauze pendinte¹²⁶. Serviciul de îndrumare și control al Parchetului General întocmește cu regularitate analize ale tipologiei cazurilor de conflicte de interese trimise în instanță¹²⁷. Aceste analize îi ajută pe procurori să identifice domeniile prioritare de anchetă.

3.3. Cadrul juridic și jurisprudența în materie de incompatibilități

Impactul în termeni de prevenție al cadrului de integritate se bazează pe o lege clară pentru toți, precum și pe sancțiuni previzibile privind incompatibilitățile și conflictele de interese. În trecut au existat exemple clare de hotărâri contradictorii ale instanțelor, ceea ce a subminat eficacitatea acestora¹²⁸.

În Raportul MCV 2016, Comisia a recomandat să fie continuate eforturile pentru asigurarea consecvenței jurisprudenței în ceea ce privește hotărârile în materie de integritate, iar jurisprudența consolidată să fie pusă la dispoziția instanțelor inferioare. Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ) are un rol esențial în stabilirea jurisprudenței în cazurile de incompatibilitate, pronunțând, din 2008 până în prezent, sute de hotărâri în cazuri de incompatibilitate și conflicte de interese. Activitatea Secției de contencios administrativ a ICCJ a fost prezentată într-un tabel care conține jurisprudența ANI, organizat în funcție de tipurile de incompatibilități recurente și furnizând soluțiile aplicate în astfel de cazuri. Tabelul care cuprinde jurisprudența este actualizat o dată la șase luni și este publicat pe site-ul internet al ICCJ. Atunci când sunt identificate probleme de interpretare, au loc discuții în cadrul secției propriuzise, iar interpretarea este stabilită pe baza opiniilor exprimate de majoritate. Instanțele inferioare au raportat că fac trimitere constantă la practica uniformă în cadrul ICCJ în ceea ce privește cazurile ANI și recunosc utilitatea accesului lor la jurisprudență. De asemenea, ANI pune la dispoziție jurisprudența pe site-ul său internet și o promovează în scopuri de prevenție.

În 2016, modificările aduse cadrului de integritate au fost puse în continuare pe agenda Parlamentului fără o dezbateră prealabilă privind interesul general care stă la baza schimbărilor. În octombrie 2016, Parlamentul a adoptat o nouă modificare la Legea nr. 161/2003, eliminând incompatibilitățile în cazul primarilor sau aleșilor locali care îi împiedică să facă parte din consiliile de administrație ale societăților comerciale care oferă servicii de utilități. Legea a fost atacată la Curtea Constituțională. Alte inițiative în curs de adoptare în parlament ar elimina situațiile comune de incompatibilitate sau ar restrânge interdicția de participare la alegeri timp de trei ani¹²⁹.

3.4. Integritatea și Parlamentul României

În același timp, continuă să existe probleme în punerea în aplicare a legislației în ceea ce privește deciziile ANI, chiar și atunci când sunt confirmate de o hotărâre judecătorească clară. Automatismul cu

care Parlamentul execută hotărârile judecătorești definitive ce confirmă deciziile Agenției Naționale de Integritate este un aspect care a fost abordat cu regularitate în rapoartele anterioare privind MCV¹³⁰.

Articolul 7 din Statutul senatorilor și al deputaților reglementează modul în care Parlamentul ar trebui să procedeze atunci când se constată incompatibilitatea unui parlamentar. Chiar dacă mandatul acestuia încetează în mod automat la data la care hotărârea de incompatibilitate devine definitivă și irevocabilă,¹³¹ sunt necesare alte măsuri pentru a se garanta executarea acesteia. Președintele Camerei trebuie să ia act de încetarea mandatului de deputat sau de senator și supune chestiunea la vot în plenul Camerei în care devine vacant locul deputatului sau al senatorului¹³².

În 2016, patru cazuri de incompatibilitate a deputaților au devenit definitive și irevocabile¹³³. În trei cazuri din cele patru, Camera Deputaților a revocat mandatul. În unul dintre cazuri, acest proces a necesitat o perioadă mai mare de șase luni, deși un caz a fost încheiat în mai puțin de o lună. În unul dintre cazuri, deputatul era încă membru al Parlamentului la încheierea legislaturii 2012-2016¹³⁴. Cu toate acestea, candidatura sa la alegerile parlamentare din 2016 a fost respinsă de către Biroul Electoral Central, întrucât făcea obiectul unei interdicții de trei ani (a se vedea mai jos).

Unul dintre cazurile prezentate în raportul MCV din ianuarie 2016¹³⁵, care a fost considerat definitiv de ANI, întrucât nu a fost atacat în instanță în termenele legale, a cunoscut, în cele din urmă, o răsturnare de situație la Curtea de Apel, care a admis acțiunea în aprilie 2016. Deputatul a fost repus în funcție în Camera Deputaților (în legislaturile anterioare). ANI a formulat apel împotriva hotărârii, iar cauza se află acum pe rol la ICCJ.

În 2016, în Camera Deputaților, patru cazuri de conflict de interese în materie administrativă au devenit definitive și irevocabile (deși unul dintre cazuri a fost retrimis la Curte). Pronunțarea hotărârilor a durat și în aceste cauze mai multe luni, dar în toate cele patru cauze Parlamentul a aplicat sancțiuni disciplinare – deși, în unul dintre cazuri, acesta și-a schimbat ulterior hotărârea și nu s-a aplicat sancțiunea disciplinară de reducere temporară a salariului.

La 21 decembrie, ANI a sesizat noul Parlament cu privire la două cazuri referitoare la parlamentarii aleși¹³⁶.

3.5.Verificări ex ante și activități de prevenire

Sistemul electronic PREVENT vizează detectarea automată a posibilelor situații de conflict de interese în domeniul achizițiilor publice înainte de procedura de selecție și de atribuire a contractelor. Acesta se va aplica tuturor procedurilor, indiferent de sursele de finanțare. Un element esențial al sistemului electronic PREVENT este faptul că autoritățile contractante sunt obligate să completeze efectiv formularul de integritate, iar necompletarea informațiilor solicitate va conduce în mod automat la

suspendarea procedurii de achiziții publice. În cazul în care sistemul detectează o posibilă situație de conflict de interese, emite un avertisment către autoritatea contractantă, astfel încât să poată fi luate măsuri corective înainte de atribuirea contractului¹³⁷. Prima etapă constă doar într-o verificare electronică, însă, în a doua etapă, agenția poate declanșa o verificare mai detaliată a modului în care a fost rezolvată situația de conflict de interese. Sistemul este conceput în așa fel încât să detecteze posibilele conflicte de interese, astfel cum sunt definite în legislația românească, și anume existența unor legături de rudenie până la gradul al treilea (părinți, copii, frați și surori), însă ar putea fi extins eventual pentru a acoperi și terți, consultanți ori subcontractanți. Potrivit ANI, o mare parte din cazurile de conflicte de interese (85-90 %) implică încheierea de contracte de achiziții publice cu societățile care au legături cu membrii de familie ai unor funcționari locali sau care sunt deținute de membrii de familie ai acestora. Proiectul de lege privind înființarea sistemului PREVENT a fost propus de Guvern în septembrie 2015 și a fost adoptat de Parlament, fiind promulgat în octombrie 2016. Sistemul se va aplica tuturor procedurilor de achiziții publice desfășurate prin sistemul electronic de achiziții publice (SEAP), care implică atât fonduri ale UE, cât și fonduri naționale.

În prezent, prioritatea ANI este de a face sistemul operațional. În acest scop, ANI colaborează cu Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), cu Ministerul de Interne (responsabil pentru bazele de date privind populația) și cu Ministerul Justiției. Cu toate acestea, ANI și ANAP vor trebui să elaboreze soluții pentru a acoperi toate situațiile de conflict de interese, astfel cum este definit de noua legislație în materie de achiziții publice, deoarece noua definiție este mai largă decât cea acoperită în prezent de ANI. De asemenea, prin Consiliul Național de Integritate, ANI ar putea să dezvolte colaborarea cu Uniunea Notarilor. Se preconizează că sistemul va deveni operațional în vara anului 2017. ANI va organiza cursuri de formare pentru noul sistem, care vor completa cursurile de formare privind achizițiile publice, planificate de ANAP.

PREVENT va fi obligatoriu pentru toate procedurile de achiziții publice, însă nu va putea să detecteze toate posibilele conflicte de interese. În consecință, absența unei alerte de integritate nu exclude responsabilitatea și obligația activă a autorităților contractante de a depista conflictele de interese și nici nu exonerează autoritățile de alte verificări ex ante și ex post.

Pe parcursul anului 2016, ANI a continuat să își extindă numărul de activități de prevenire. O atenție deosebită a fost acordată alegerilor (a se vedea mai jos), dar se stabilesc și alte activități. Una dintre aceste activități este programul postuniversitar în materie de integritate și anticorupție - „Politicele publice în materie de integritate și anti-corupție”, oferit de ANI la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Principalul obiectiv al programului este de a forma funcționarii publici din primării, consilii județene și birouri parlamentare în ceea ce privește conflictele de interese și situațiile de

incompatibilitate, precum și modul de completare a declarațiilor de avere și de interese, evaluarea activelor și eficacitatea strategiilor și a politicilor publice în materie de integritate a funcției publice. În septembrie 2016, ANI a lansat, de asemenea, un proiect de 18 luni cu Institutul pentru politici publice privind „Cartografierea zonelor de risc în ceea ce privește conflictele de interese în România”, cu scopul de a consolida capacitatea administrativă a sistemului de integritate pentru identificarea timpurie a domeniilor de risc și prevenirea conflictelor de interese (care vizează domeniile cele mai vulnerabile, cum ar fi achizițiile publice).

Sensibilizarea publicului reprezintă, de asemenea, o componentă importantă a prevenției. ANI raportează îmbunătățiri în ceea ce privește acceptarea de către opinia publică a legilor în materie de integritate și a rolului agenției. În comparație cu anii anteriori, ANI primește mult mai multe sesizări și plângeri atunci când administrațiile sau persoanele nu respectă normele. Acest fapt a condus la cazuri în care organismele administrative nu și-au îndeplinit obligațiile legale și au fost aplicate 154 amenzi în 2016 (comparativ cu mai puțin de 10 în 2015). ANI raportează, de asemenea, o îmbunătățire a disponibilității instituțiilor de a solicita în mod proactiv ANI cu privire la cea mai bună modalitate de a preveni apariția incidentelor de integritate¹³⁸. Site-ul ANI oferă un volum mare de informații practice și a fost accesat de 50 000 de utilizatori pe lună în 2016.

3.6. Respectarea normelor în materie de integritate în alegerile locale și generale

Raportul privind MCV din ianuarie 2016 a recomandat să se ia măsuri pentru a se asigura respectarea normelor în materie de integritate în organizarea alegerilor locale și generale care urmau să aibă loc în 2016. Asigurarea integrității în alegeri este un element esențial de combatere a corupției, în special în domeniul achizițiilor publice, precum și un element care constituie un exemplu pentru societate în ansamblu. Problema specifică pentru MCV a fost aplicarea efectivă a normelor de integritate în cazul candidaților. Candidații trebuie să depună declarații de avere și de interese, iar persoanele care fac obiectul unei hotărâri definitive în materie de incompatibilitate, conflict de interese sau averi nejustificate nu pot candida la alegeri în perioada de trei ani de interdicție.

Pentru alegerile locale din iunie 2016, ANI a înființat, la jumătatea lunii aprilie, un site dedicat integrității, ca modalitate practică de a contribui la aplicarea normelor, precum și de a semnală eventualele încălcări. Pagina de internet a oferit un punct unic de acces pentru toate declarațiile de avere și interese (aproximativ 520 000), un ghid pentru identificarea erorilor recurente și a incompatibilităților cele mai frecvente, lista tuturor persoanelor supuse interdicției de trei ani, un ghid pentru completarea online a formularelor de declarație de avere și de interese și o interfață pentru a depune plângeri sau sesizări referitoare la candidați. ANI a deschis, de asemenea, o linie telefonică de urgență, cu inspecții

de integritate care au ajutat candidații sau autoritățile locale cu privire la declarațiile avere și de interese. ANI raportează că aceste măsuri au fost adoptate fără întârziere de către candidați, că site-ul internet și linia telefonică de urgență au fost utilizate pe scară largă și că instituția a fost sesizată în termen foarte scurt cu privire la eventuale erori în declarațiile de avere online. Cu sprijinul Ministerului Afacerilor Interne, ANI a organizat o conferință video cu toți prefecții (responsabili cu aplicarea legii la nivel regional) pentru a le explica acest proces.

De asemenea, ANI a trimis birourilor electorale locale și Autorității Electorale Permanente, lista cuprinzând aproximativ 230 de persoane supuse interdicției de a candida la alegeri, deși nu pare să fi existat un răspuns oficial, iar unor candidați li s-a aprobat candidatura la alegeri, în pofida interdicției. După alegeri, ANI a constatat că au fost alese 7 persoane care făceau obiectul interdicției de a candida. Până în noiembrie, toate aceste persoane au fost revocate din funcție ori au demisionat.

Pentru alegerile generale, ANI a instituit măsuri similare și a avut o cooperare eficientă cu Autoritatea Electorală Permanentă și cu Biroul Electoral Central. ANI a trimis informații (inclusiv lista persoanelor care făceau obiectul interdicției de a candida) celor implicați în procesul electoral și partidelor politice.¹³⁹

În plus, Autoritatea Electorală Permanentă a solicitat ca birourile electorale să se consulte cu ANI înainte de validarea candidaților, pentru a asigura că problemele sunt detectate într-o fază incipientă. Birourile electorale au identificat două cazuri de persoane care făceau obiectul interdicției de a candida la alegeri. În primul caz, biroul electoral a contactat ANI pentru verificări și apoi a respins candidatura persoanei respective, decizia fiind confirmată de către instanță. În celălalt caz, biroul electoral a contactat, de asemenea, ANI și, ulterior, a decis că interdicția de a candida la alegeri începea să producă efecte doar la încheierea actualului mandat al persoanei respective, astfel încât interdicția ar trebui să se aplice, în principiu, când sunt numiți noii deputați.

Există, de asemenea, un alt caz al unei persoane care făcea obiectul interdicției de a candida în alegeri, care a fost aleasă, iar problemele privind candidatura sa nu au fost semnalate înainte de alegeri¹⁴⁰. ANI a sesizat Parlamentul la 21 decembrie.

4. COMBATEREA CORUPȚIEI LA NIVEL ÎNALT

(...)

4.1. Privire de ansamblu asupra progreselor înregistrate în cadrul MCV

(...)

4.2. Cadrul juridic

(...)

4.3. Înalta Curte de Casație și Justiție

(...)

4.4. Direcția Națională Anticorupție

(...)

4.5. Sentințele pronunțate în cazurile de corupție la nivel înalt

(...)

4.6. Parlamentul și combaterea corupției la nivel înalt

(...)

5. COMBATEREA CORUPȚIEI LA TOATE NIVELURILE

(...)

5.1. Imagine de ansamblu asupra progreselor înregistrate în cadrul MCV

(...)

5.2. Strategia națională anticorupție 2016-2020

(...)

Principalele priorități ale SNA pentru perioada 2016-2020 sunt:

- dezvoltarea unei culturi a transparenței actului decizional, inclusiv transparența și previzibilitatea alocărilor bugetare și administrația publică locală;
- Creșterea integrității instituționale: creșterea eficienței măsurilor preventive, cum ar fi consilierii de etică, interdicțiile post-angajare și protecția avertizorilor de integritate, precum și răspunderea pentru gestionarea eșecurilor din domeniul integrității;
- consolidarea integrității și reducerea riscurilor de corupție în sectoare prioritare precum sănătatea, educația, politica (parlamentari și partide), sistemul judiciar, achizițiile publice, întreprinderile, administrațiile locale;
- sporirea gradului de conștientizare și de înțelegere a normelor în materie de integritate de către lucrătorii din serviciile publice și beneficiarii serviciilor publice;
- consolidarea performanței în ceea ce privește combaterea corupției prin mijloace penale și administrative (în special DNA și ANI);
- creșterea gradului de recuperare a bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni.

(...)

5.3. Urmărirea penală și mica corupție în 2016

(...)

5.4. Confiscarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni și înființarea Agenției Naționale pentru Administrarea Bunurilor Indisponibilizate (ANABI)

(...)

5.5. Combaterea corupției în diferite sectoare

(...)

Achizițiile publice

În ianuarie 2016, Comisia a recomandat punerea în aplicare a noii strategii privind achizițiile publice și a planului de acțiune, pentru a se asigura un cadru anticorupție solid în ceea ce privește cadrul juridic, capacitatea instituțională și administrativă, precum și aplicarea măsurilor pentru a preveni și a detecta conflictele de interese, arătând că toate delictele sunt cercetate pe deplin.

Integritatea sistemului de achiziții publice reprezintă una dintre prioritățile strategiei de achiziții publice, iar măsurile de combatere a corupției presupun o combinație de măsuri de consolidare a capacităților instituționale, de simplificare a legislației și de acțiuni menite să intensifice concurența și transparența în toate fazele procedurii. Punerea în aplicare a strategiei privind achizițiile publice și a planului de acțiune a progresat în 2016²¹⁵. În mai 2016, a intrat în vigoare noua legislație în materie de achiziții publice care transpune directivele UE și, până la sfârșitul anului 2016, toată legislația secundară necesară a fost adoptată. Fragmentarea anterioară a cadrului juridic a lăsat o marjă substanțială pentru practici de corupție și noul cadru juridic, mai stabil și mai previzibil, ar trebui să limiteze posibilitatea de săvârșire a unor acte de corupție. Cu toate acestea, ghidurile online, care ar trebui să sprijine autoritățile contractante pas cu pas în procesul de achiziții publice, sunt încă în etapa de elaborare și ar trebui să fie definitive până în 2019.

Pe lângă măsurile legislative, înființarea Agenției Naționale pentru Achiziții Publice (ANAP) în 2015 ca instituție unică responsabilă pentru achizițiile publice este considerată ca oferind un control mai solid și mai eficient al corupției, precum și mecanisme instituționale de prevenire a acesteia. În cadrul reformei instituționale, a fost înființat, în 2016, un comitet interministerial pentru achizițiile publice, având drept obiectiv să asigure coerența generală a sistemului de achiziții publice. Rolul acestui comitet este de a valida politicile de achiziții publice elaborate la nivel guvernamental și de a oferi orientări strategice și

sistemice. Combaterea corupției în domeniul achizițiilor publice ar urma să fie o prioritate pe ordinea de zi a comitetului, iar cooperarea cu instituții precum DNA, ANI și DLAF ar urma să aibă un rol important.

Cu privire la măsurile concrete de prevenire a conflictelor de interese și a corupției în procedurile de achiziții publice, au fost întreprinse mai multe acțiuni, în special Legea privind sistemul PREVENT pentru controalele ex ante privind conflictele de interese (a se vedea secțiunea 3.5). Cu toate acestea, mai multe măsuri sunt încă restante, cum ar fi:

- consolidarea sistemelor de control intern, independența în exercitarea funcțiilor lor a controlorilor financiari cu rol de prevenție și capacitatea de a se detecta conflictele de interese la nivelul autorităților contractante. Trebuie să fie adoptate norme guvernamentale noi. Recent a fost semnat un proiect cu Banca Europeană de Investiții pentru acordarea de asistență tehnică;
- dezvoltarea unor ghiduri online detaliate, a serviciilor de asistență tehnică, profesionalizarea responsabililor cu achizițiile publice, înființarea unor organisme și consorții de achiziții centralizate ale autorităților contractante sunt menite să consolideze capacitatea administrativă a autorităților contractante și capacitatea acestora de a se împotrivi corupției și de a remedia conflictele de interese;
- stabilirea unor mecanisme eficiente de cooperare și de schimb de informații între organismele de investigare;
- formularea unei noi definiții, mai cuprinzătoare, a conflictului de interese, pe baza directivelor din 2014;
- desfășurarea unui control aleatoriu, ex ante și bazat pe risc, al procedurilor de achiziții publice;
- publicarea sistematică în sistemul de achiziții publice electronice a tuturor modificărilor contractuale;
- utilizarea „pactelor de integritate”.

Ultimele trei măsuri fac parte, de asemenea, din Strategia națională anticorupție, ceea ce ilustrează articularea eficientă între măsurile strategiei de achiziții publice și Strategia națională anticorupție.

La sfârșitul lunii noiembrie, Consiliul național de soluționare a contestațiilor (CNSC) ²¹⁶ și Curtea de Apel București au organizat un seminar²¹⁷ privind jurisprudența în materie de achiziții publice, care a reunit judecători, reprezentanți ai principalelor instituții publice, ai ministerelor și ai Ministerului Public.

Societatea civilă participă cu regularitate la proiecte care sprijină prevenirea corupției în domeniul achizițiilor publice. ONG-ul Freedom House România a desfășurat un astfel de proiect care a inclus formare²¹⁸ și monitorizare în timp real privind procedurile de achiziții publice cu un grup de jurnaliști în întreaga țară²¹⁹.

Gestionarea fondurilor UE

(...)

92 Rapoartele MCV din 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.

100 Raportul MCV din iulie 2012.

101 Rapoartele MCV din 2014, 2015, 2016, 2017. Exemple recente: în 2015 a fost adoptată o lege care permite primarilor și reprezentanților județeni să facă parte din consiliile de administrație ale asociațiilor interregionale de interes public. În 2016, Parlamentul a adoptat o nouă modificare la Legea nr. 161/2003 prin care au fost eliminate incompatibilitățile pentru primari și aleși locali în ceea ce privește participarea în consiliile de administrație ale societăților comerciale care furnizează servicii de utilități. Legea este acum atacată la Curtea Constituțională.

102 3 propuneri de modificare a Legii ANI nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice și 3 propuneri de modificare a Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea actelor de corupție. Unele dintre aceste propuneri au ajuns până pe agenda sesiunii plene a camerei decizionale, dar aceste propuneri nu au fost adoptate. Întrucât ele nu au fost nici respinse, rămân pendinte pentru noul Parlament.

103 Raportul MCV din iulie 2012.

104 Rapoartele MCV din iulie 2012, 2014, 2015, 2016.

105 Rapoartele MCV din iulie 2012, 2014, 2015, 2016.

106 În perioada 2008-2012, ANI a efectuat aproximativ 7 000 de verificări și a elaborat aproximativ 250 de rapoarte de incompatibilitate, 37 de rapoarte de conflicte de interese de natură administrativă, 24 de rapoarte privind suspiciuni legate de averi nejustificate și a transmis procurorilor 239 de sesizări cu privire la posibile infracțiuni, peste 70 % din aceste verificări fiind inițiate ex officio de către agenție. (Raportul MCV din iulie 2012).

107 Cu 342 de cazuri de incompatibilitate, 80 de cazuri de conflicte de interese de natură administrativă, 16 cazuri de suspiciuni cu privire la averi nejustificate și 45 de sesizări privind posibile conflicte de interese de natură penală doar în 2013 (raportul MCV din 2014).

108 Rapoartele MCV din 2014, 2015 și 2016.

109 În 2010, erau aproximativ 90 % notificări din oficiu, iar în 2016, proporția scăzuse la 38 %.

110 Rapoartele MCV din 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.

111 De exemplu, o lege adoptată în iunie 2016 cu scopul de a permite membrilor Parlamentului de a angaja rude, fără a se afla în conflict de interese. La momentul respectiv, un număr de cauze de acest gen erau pendinte în instanțe. Această modificare a fost contestată la Curtea Constituțională și a fost anulată (Ref).

112 Raportul MCV din 2012 (p. 22).

113 Agenția monitorizează în permanență punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile privind averile nejustificate sau conflictele de interese și incompatibilitățile. După ce instanța a pronunțat o decizie definitivă și irevocabilă, aceasta este comunicată autorităților prevăzute de lege cu competențe, după caz, în ceea ce privește confiscarea activelor, eliberarea din funcții publice sau aplicarea altor tipuri de sancțiuni aplicabile persoanelor față de care s-a constatat averea nejustificată, incompatibilitatea sau conflictul de interese. În paralel, agenția publică pe site-ul său internet un comunicat de presă destinat opiniei publice (inclusiv numele în cazul persoanelor pentru care s-au pronunțat hotărâri definitive și irevocabile). În cazul în care există autorități sau instituții care nu au aplicat sancțiunile stabilite de instanțele judecătorești, agenția poate să aplice amenzi contravenționale. (Raportul ANI pe 2014.)

114 Între 2010 și 2016, ANI a aplicat 203 amenzi administrative pentru sancțiuni nedisciplinare aplicate după ce actul care le stabilește a rămas definitiv.

115 Rapoartele MCV din 2013, 2014, 2015, 2016.

116 Rapoartele MCV din 2014, 2015, 2016.

117 ANI raportează că, din 2010, au rămas definitive 51 de cazuri de incompatibilitate (22) și de conflicte de interese de natură administrativă (29) în ceea ce privește 50 de deputați și senatori. În medie, Parlamentul a aplicat sancțiuni disciplinare la aproximativ 8 luni după ce rapoartele de evaluare referitoare la deputați și senatori au rămas definitive în cazurile de incompatibilitate și la 6 luni în cazurile de conflict de interese. În 4 cazuri nu s-a aplicat nicio sancțiune.

118 Finlanda, Franța, Bulgaria, Spania (Regiunea Catalonia), Moldova.

119 <http://www.integritate.eu>

120 146 de cazuri de incompatibilitate, 68 de cazuri de conflicte de interese de natură administrativă și 2 cazuri de averi nejustificate. Instanțele au pronunțat, de asemenea, 9 sentințe (de condamnare cu suspendare) în cazuri penale de conflicte de interese.

121 Rapoartele MCV din 2012, 2014, 2015, 2016.

122 Cu toate că Secția de contencios administrativ a crescut în mod semnificativ numărul de soluții pentru dosarele ANI în acest an, judecătorii se confruntă cu un volum de muncă foarte ridicat, și anume, în ansamblu, 7 000 de dosare în materie administrativă, inclusiv aproximativ 700 de dosare ANI.

123 Raportul MCV din 2015.

124 Procurorul general nou-numit are, de asemenea, o expertiză solidă în domeniul conflictelor de interese.

125 În ceea ce privește 54 de inculpați, dintre care 17 primari, 4 viceprimari, 2 membri ai Parlamentului, 6 consilieri locali, 1 director de spital.

126 În 2007, au existat 77 de dosare care trebuiau soluționate și 47 de dosare soluționate, în timp ce în 2015 au fost înregistrate 236 de dosare soluționate și 966 de dosare care trebuiau soluționate.

127 De exemplu: primari sau viceprimari care au semnat contracte pentru închirierea de fânețe comunale de către asociații (printre membrii acestor asociații se numără și membri de familie ai acestor autorități), care, ulterior, au primit subvenții

substanțiale pentru agricultură; aleșii locali sau funcționarii publici care atribuie contracte întreprinderilor pe care le controlează.

128 COM (2015) 35 final, SWD(2015) 8 final, Raportul MCV 2014.

129 3 propuneri de modificare a Legii ANI nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice și 3 propuneri de modificare a Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, pentru prevenirea și sancționarea corupției. Unele propuneri au avansat, fiind pe ordinea de zi a plenului Camerei decizionale, însă aceste propuneri nu au fost adoptate. Având în vedere că acestea nu sunt respinse, ele vor fi incluse pe agenda noului Parlament.

130 COM (2015) 35 final.

131 Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, articolul 7 alineatul (2): Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc:... c) la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se respinge contestația la raportul Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat incompatibilitatea; d) la expirarea termenului prevăzut în Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, [...] de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, dacă în acest termen deputatul sau senatorul nu a contestat raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză ori, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte.

132 Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, articolul 7 alineatul (4).

133 Un raport suplimentar a devenit definitiv în 2016 în ceea ce îl privește pe deputatul OCHI ION, dar acesta demisionase deja din funcție la 1.9.2015, sub control judiciar, fiind acuzat de luare de mită și de abuz în serviciu.

134 Site-ul internet al ANI www.integritate.eu/ și site-ul internet al Camerei Deputaților www.cdep.ro

135 Raport MCV 2016

136 Un caz se referă la incompatibilitatea unui parlamentar reales în pofida interdicției electorale de trei ani, iar un alt caz privește un parlamentar supus interdicției de a candida la alegeri, în urma unui conflict de interese apărut în mandatul anterior.

137 Într-o astfel de situație, ANI emite un avertisment în SEAP (sistemul de achiziții publice). În urma avertizării, ordonatorul de credite al autorității contractante trebuie să ia măsuri și să raporteze către ANI aceste măsuri. Neîndeplinirea obligației de a adopta măsurile necesare și de a raporta către ANI atrage după sine declanșarea procedurii administrative pentru verificarea cazurilor de conflicte de interese. Avertismentul nu împiedică autoritatea contractantă să atribuie contractul.

138 Începând cu anul 2012, au fost formulate peste 4 600 puncte de vedere către instituțiile și persoanele private care doresc să obțină consiliere în probleme de integritate.

139 Formularele electronice de declarare a averilor și a intereselor, ghidurile de completare a declarațiilor de avere, ghidurile privind incompatibilitățile și conflictele de interese, precum și lista persoanelor care făceau obiectul interdicției de a ocupa o funcție sau demnitate publică pentru o perioadă de 3 ani.

140 Hotărârea judecătorească definitivă care stabilește existența incompatibilității datează din 3.11.2016, fiind revocat din Parlament la 28.11.2016 (sursa: site-ul internet al Camerei Deputaților - www.cdep.ro).

215 Analiza progreselor înregistrate în punerea în aplicare a strategiei de achiziții publice face parte dintr-un exercițiu mai amplu al Comisiei în ceea ce privește condițiile ex ante pentru punerea în aplicare a fondurilor FEIS în perioada 2014-2020. Accentul se va pune mai mult pe măsuri de combatere a corupției.

216 CNSC este un organism judiciar administrativ care se ocupă de plângerile în domeniul achizițiilor publice. Portalul CNSC a fost dezvoltat în permanență în ultimii trei ani, în prezent fiind recunoscut drept un instrument util pentru responsabilii cu achizițiile publice <http://portal.cnsc.ro/>

217 Cu sprijinul Institutului Național al Magistraturii (INM). Un seminar similar privind bunele practici și jurisprudența în materie de achiziții publice a avut loc la Pitești, la începutul lunii noiembrie 2016.

218 Proiectul a inclus 5 cursuri de formare multidisciplinară, o dezbatere și două ateliere privind noile legi privind achizițiile publice, destinate funcționarilor publici, precum și judecătorilor și procurorilor din România și Bulgaria, și a contribuit la clarificarea anumitor aspecte contradictorii sau ambigue din legislația în materie de achiziții publice.

219 Această monitorizare a avut ca rezultat o serie de investigații jurnalistice axate pe cheltuielile publice din România, publicate pe site-ul Inițiativei pentru o Justiție Curată (<http://www.justitiecurata.ro/category/investigatii/>).